

Apunts de llengua

(publicat a *L'Heura digital* 27, 30 de març de 2011)

Les bessones inseparables o el cas de la ela geminada

L'estació de metro *Paral·lel*, *col·legi*, *pel·lícula*... són mots que, a còpia de veure'ls per escrit, ja posem —més o menys automàticament— amb *ela geminada*. Qui, però, no ha dubtat a l'hora d'escriure una ela geminada? Hi ha alguna estratègia que ens pugui ajudar en aquest quefer? Vinga, agafem la motxilla lingüística i comencem la nostra expedició cap al fabulós món de la bessonada inseparable: la ela geminada!

✓ Pel que fa a la pronúncia, com en llatí o en italià, la ela geminada representa el **so repetit** de la ela. Sovint, però, no fem aquesta duplicació del so [l] que marca la normativa i, per tant, se'ns plantegen dificultats serioses en l'escriptura d'aquestes paraules.

✓ La grafia que representa la ela geminada consisteix en dues eles separades amb un punt que anomenem *volat*: **l·l**.

No ens equivoquem: escriure un guionet o un punt normal entre les eles (*l-l o *l.l) és del tot incorrecte!

✓ Malgrat que no podem aplicar aquest criteri de manera generalitzada, molts dels mots que comencen per **al·l**, **col·l** i **il·l** i dels seus derivats s'escriuen amb ela geminada. Vegem-ne alguns exemples: *al·lucinar*, *al·lèrgia*, *al·licient*, *al·legar*, *col·laborar*, *col·lega*, *col·loqui*, *col·lisió*, *il·legal*, *il·lògic*, *il·luminar* o *il·lusió*.

✓ Podem aplicar aquest mateix criteri per a les paraules que acaben en **-el·la**, **-il·la** o **-il·lar**. Així doncs, tenim: *aquarel·la*, *mortadel·la*, *novel·la*, *parcel·la*, *axil·la*, *clorofil·la*, *goril·la*, *til·la*, *pupil·la*, *destil·lar*, *oscil·lar* o *vacil·lar*.

✓ Tot i que no tenim l'objectiu de fer una llista exhaustiva dels mots que s'escriuen amb ela geminada, sí que volem destacar aquells que poden causar més confusió o dificultats en l'escriptura. Aquí en tenim uns quants: *al·ligàtor*, *ampul·lós*, *bèl·lic*, *cal·ligrafia*, *caramel·litzar*, *cel·lofana*, *cèl·lula*, *circumval·lació*, *el·lipsi*, *excel·lent*, *fal·lera*, *franel·la*, *idil·li*, *instal·lar*, *intel·ligent*, *legionel·la*, *libèl·lula*, *maquiavèl·lic*, *medul·la*, *metàl·lic*, *mil·lenari*, *mil·lenni*, *mil·límetre* (però *miler* i *milió*), *mol·lusc*, *pàl·lid*, *papil·la*, *papil·loma*, *penicil·lina*, *pol·len*, *putxinel·li*,

ral·li, rebel·lió, salmonel·la, satèl·lit, síl·laba, sol·licitar, tortel·lini, tranquil·litat, varicel·la, violoncel·lista, xarel·lo o xitxarel·lo.

✓ Recordem, també, els noms propis següents: *Al·là, Apel·les, Apol·lo, Aquil·les, Brussel·les, Cal·líope, Camil·la, Compostel·la, Gal·la, Gal·les, Gàl·lia, Marcel·la, Marcel·lí o Priscil·la.*

Abans d'acabar, cal fer referència a les paraules que canvien de significat segons si s'escriuen o no amb ela geminada. Fixem-nos en els exemples següents:

al·locució (discurs) → *L'al·locució del president ens va donar ànims.*

elocució (dicció) → *El meu fill té problemes d'elocució i l'he de portar a logopeda.*

al·ludir (esmentar) → *No han dit el teu nom explícitament, però t'han al·ludit diverses vegades.*

eludir (evitar) → *Quan no vol parlar d'alguna cosa simplement l'eludeix.*

vil·la (casa d'estiueig) → *M'encantaria tenir una vil·la a la vora del mar.*

vila (població) → *La vila de Gràcia té un pes històric important a Barcelona.*

anul·lar (derogar) → *El Tribunal ha decidit anul·lar la sentència anterior.*

anular (dit anular) → *L'anell de compromís se sol portar en el dit anular.*

rebel·lar-se (refusar l'obediència) → *En les darreres setmanes, molts ciutadans de països nord-africans s'han rebel·lat contra les injustícies.*

revelar (mostrar) → *La novel·la revela el to irònic que volia expressar l'autor.*

Fins aquí el nostre viatge pel món d'aquestes bessones inseparables que, de vegades, ens poden fer una mica la murga. No defallim i segur que hi acabarem tenint una relació excel·lent, gairebé... idíl·lica!